

De Arnhemse stadsuiterwaarden Meinerswijk

AANTREKKELIJKE WILDERNIS HOEFT NIET PER SE OP AFSTAND TE LIGGEN, STRENG AFGESLOTEN VAN MENSELIJKE INVLOEDEN. MIDDEN IN ARNHEM LIGT EEN AFWISSELEND EN DYNAMISCH RIVIERLANDSCHAP DAT BULKT VAN PLANTEN- EN VOGELRIJKDOM, EN WAAR GROTE GRAZERS ZICH TRAAG VOORTVRETEN. EEN LANDSCHAP WAAR DE MENS ZIJN STEMPEL HEEFT GEDRUKT, MAAR – TOT NU – NOOIT STOREND.

Hoe vaak zal ik in de 30 jaar dat ik in Arnhem-Zuid woon door Meinerswijk gefietst zijn? Alleen al de route woon-werk duizenden keren. Elke keer opnieuw ervaar ik die vier kilometer langs en door de stadsuiterwaard als een soort fascinerend spijbelen: helemaal buiten. In alle rust langs de Nederrijn met zijn toenemend aantal nevengeulen pedaleren, door wildernissen van klis en kaardenbol, tussen gemoedelijke galloways en koniks door.

BIODIVERSITEIT IN HET HART VAN DE STAD

Geografisch ben je midden in Arnhem, maar als natuurliefhebber beleef je er altijd wel iets moois of bijzonders. Vaak een ijsvogel, speurend naar een schubbenglinstering in het water, ineens een vosje, het lachen van een groene specht, duikende grote zaagbekken en nonnetjes of een zwemmende bever die zich weinig van je aantrekt. Fotogenieke planten, zoals veldsallie, centaurie, agrimonie, rode ogentroost, een mooie mix van poelruit en valeriaan, duizendguldenkruid, brede ereprijs en een veld vol zwanenbloemen. Natuurlijk met bijbehorende vlinders, sprinkhanen en libellen.

STRUINEN DOOR GEVARIEERD LANDSCHAP

Qua sfeer en beleving doet Meinerswijk mij denken aan de Millingerwaard langs de Waal bij Kekerdom. Net als daar vind je er een afwisseling van rivierstranden, nevengeulen, klei- en zandwinningsplassen met watervogels, wisselende waterstanden met natte valleien, wilgenbossen, kruidenrijke savannes met meidoorn, sleedoorn en hondsroos. Hier broeden grasmus, bosrietzanger, kneu, braamsluiper en roodborsttapuit en laat zich dus ook de koekoek horen. De grote grazers vol klittende zaden houden de vegetatie gevarieerd en open. Veel wegen en paden zijn er niet, maar des te meer struinruimte: over veepaadjes bijvoorbeeld. Wildernis, water, modder en mest zorgen voor natuurlijke zonering, die de meeste bezoekers redelijk binnen de marges van de natuur houdt.

Roerdomp

MEER RUIMTE VOOR HET WATER

In de 19de eeuw was Meinerswijk een landbouwpolder waar men met zomerdijken, en later doorlaatbruggen, het wassende rivierwater buiten de deur probeerde te houden. Vanaf 1875 kwamen er steenfabrieken, waar klei voor werd gewonnen, zodat een mozaïek van weilanden en plassen ontstond. Rond 1990 besloot men onder invloed van Plan Ooievaar tot verdere, ondiepe ontgrondingen, waarbij eilanden werden aangelegd als rust- en broedplekken. Voortaan mocht het hoge water vrijelijk de polder in. Na de bijna-overstromingen van 1995 kreeg de rivier nog meer ruimte. Op de smalste delen werd de 'groene rivier', waar de Nederrijn zich bij hoogwater deels doorheen perst, tot plas uitgegraven en werden zomerkades weggehaald.

FE ■ 24-70mm | 1/200 | f/8.0 | ISO 100

Konik

Boerenzwaluw

RECREATIEVE VERBINDINGEN

In de Bakenhof tussen de John Frostbrug en de Andrej Sacharovbrug verlegde men de winterdijk een stuk landinwaarts en groef er een nevengeul. Vervolgens werd het hele zuidelijke stadsuiterwaardengebied onder de wervende benaming 'Arnhems wilde achtertuin' toegankelijker gemaakt. Er kwamen struinpaden, een houten voetgangershangbrug over een nieuwe noordwestelijke nevengeul en fietspaden onder de tussenliggende Nelson Mandela- en John Frostbrug door.

Het fietspad door de Bakenhof voert tussen de nieuwe nevengeul en de rivier door. In juli vinden wij hier kleurig bloeiende stroomdalvegetaties van kattendoorn, kruisdistel, wikke, cichorei en wilde peen, waar soms koninginnepages hun eieren op afzetten. In de winter verblijven in en om de nevengeul smienten, wintertalingen en krakeenden, later foerageren langs de slikrandjes steltlopers als scholekster, tureluur, groenpootruiter, bosruiter, witgat en oeverloper en in het ondiepe water niet zelden ook lepelaars. In en aan de bomen rond de laatste plas voor de Andrej Sacharovbrug vallen de vele sporen van bevergeknaag op.

GELUKSTREFFERS DIE JE AFDWINGT

Als je zo lang zo vaak in zo'n gevarieerd gebied langs de rivier komt, kan het niet anders dan dat je ook een steeds langere lijst van bijzondere waarnemingen verzamelt. Vooral aan vogels, die immers kunnen neerstrijken waar ze willen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de kleine zilverreigers in de zomer, zwarte maar ook heilige ibis, de onvermoeibaar zingende Noordse nachtegaal, waar ineens ook een wielewaal tussendoor klonk. Aan de drie steltkluten, de Siberische taling die niet dichterbij wilde komen, zeearend en vaker visarend – soms eentje wat langer, maar als je dan de foto's bestudeerde bleken het er twee of zelfs drie, die elkaar aflostten. Ik denk ook aan de doortrekkende beflijsters en de draaihals die een meidoornstruikje in vloog, waarna we elkaar op anderhalve meter nieuwsgierig aankeken, gescheiden door dicht traliewerk van doortwijgen. Eerlijk gezegd; voor mij telt een waarneming pas echt als je er een overtuigende foto van hebt kunnen maken.

MENSELIJKE DYNAMIEK BLIJFT BRUISEN

De dynamiek van het water met erosie, sedimentatie en kwel houdt nooit op. Maar ook de dynamiek van beeldbepalende menselijke ingrepen – die al 2000 jaar geleden begon met een castellum (fort) aan de Romeinse noordgrens – blijft doorgaan. Zo stemde de Arnhemse bevolking op 30 november jl. vóór een plan om in Meinerswijk Noordoost op het fabrieksterrein van de voormalige steenfabriek Meijnerswijk en op de Stadsblokken tegenover het provinciehuis kleine woonwijken te bouwen. De projectontwikkelaar belooft tegelijk ook verbetering van natuur, landschap en leefbaarheid, met een mooi ogende nevengeul tussen het rustige natuurgedeelte en het woonschiereiland.

Zo kunnen straks door natuurontwikkeling van de agrarische graslanden de aantallen grauwe ganzen, die het gebied nu sterk domineren, drastisch verminderen. Maar volgens natuurclubs kan rond de nieuwe woonenclaves de Betuwse uiterwaardensfeer flink te lijden krijgen van Veluwe parkaanleg, drukte, honden(poep) en zwerfvuil. Reden om de vinger goed aan de pols te houden. <<

FE ■ 300mm + 1.4 ext. | 1/250 | f/4.5 | ISO 3200

FE ■ 6.1-30.5mm | 1/15 | f/5.0 | ISO 400

FE ■ 300mm | 1/500 | f/7.1 | ISO 800

